

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem JUDr. Ondřejem Szalonnásem ve věci

žalobce: V. T. N., nar. X,
st. příslušnost X,
v ČR bytem X,
zastoupený Mgr. Petrem Václavkem, advokátem,
se sídlem Opletalova 1417/25, 110 00 Praha,

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra,
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7,

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 8. 2024, č. j. OAM-544/ZA-ZA11-HA13-2024,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Předmět řízení

1. Žalobce brojí proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 8. 2024, č. j. OAM-544/ZA-ZA11-HA13-2024 (dále též jen: „*napadené rozhodnutí*“). Jím žalovaný rozhodl o žalobcově žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 20. 4. 2024 tak, že se žalobci mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále též jen: „*ZoA*“) neuděluje. Podle žalobce je napadené rozhodnutí nezákonné, neboť nesprávně interpretuje neurčitý právní pojem „*důvod zvláštního zřetele hodný*“ obsažený v § 14

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

ZoA. Toto pochybení způsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Kromě toho by samotné vycestování žalobce, jež je nevyhnutelným následkem neudělení mezinárodní ochrany, znamenalo porušení čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný se navíc odmítl vůbec zabývat relevantními okolnostmi žalobcova případu.

Obsah žaloby

2. Podle žalobce bylo řízení předcházející vydání napadeného rozhodnutí zatíženo závažnými vadami při zjišťování skutkového stavu, a to zejména stran skutečností relevantních pro posouzení možnosti udělení humanitárního azylu. Žalovaný nesprávně posoudil otázky, zda by nepřiměřený zásah do základního práva žalobce na respektování soukromého a rodinného života ve spojení s ochranou nejlepšího zájmu nezletilého dítěte nemohly být důvodem pro udělení humanitárního azylu. Tyto vady měly za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů.
3. Žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobce odůvodnil zejména délkou nepřetržitého pobytu na území ČR a rodinnými vazbami. Žije totiž ve společné domácnosti se svou přítelkyní a nezletilým synem. Dále ekonomickými a sociálními vazbami a jejich absencí v zemi původu a také svým pokročilým věkem. Při poskytnutí údajů ke své žádosti žalobce sdělil, že na území ČR pobývá nepřetržitě od roku 1995 a od roku 2005 zde měl povolen trvalý pobyt, který mu byl zrušen z důvodu odsouzení na trestný čin. V současnosti na území žije se svou přítelkyní a nezletilým synem. V zemi původu nemá práci ani bydlení a nemá zde ani žádné ekonomické nebo sociální vazby. Ve vlasti má sourozence, se kterými je v kontaktu pouze dvakrát do roka, v ČR má dvě sestry. O svého syna se stará a vychovává ho. Od propuštění z věznice v roce 2023 nepracuje, protože nemá pobytové oprávnění. Kromě humanitárního azylu již fakticky nemá žádné možnosti řešení své pobytové situace.
4. Žalobce si je vědom, že v řízení netvrdil ani neprokázal naplnění důvodu pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 a § 13 ZoA. Přesto byly v rámci jeho pohovoru předestřeny natolik závažné skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat bezprostřední hrozící nenahraditelnou újmu způsobenou žalobci a jeho nejbližší rodině, nebude-li mu udělena mezinárodní ochrana. Žalovaný měl posoudit a vyhodnotit, zda se v případě žalobce nejedná o natolik specifickou situaci, kdy by neudělení mezinárodní ochrany bylo natolik nehumánní, že je třeba ji subsumovat pod pojem případ zvláštního zřetele hodný.
5. Žalovaný k otázce humanitárního azylu uvedl, že se zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl i k jeho věku a zdravotnímu stavu. K žalobcovým rodinným vazbám žalovaný uvedl, že existenci příbuzenských vazeb nelze považovat za důvod pro udělení azylu z humanitárních důvodů. Tato úvaha ale vychází z nesprávné interpretace neurčitého právního pojmu důvod zvláštního zřetele hodný. Žalovaný nereflektoval současnou judikaturu správních soudů a smysl a účel právní úpravy humanitárního azylu. Zatížil tak napadené rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti, neboť se odmítl zabývat a v napadeném rozhodnutí neuvedl důvody, pro které nelze případ žalobce považovat za případ zvláštního zřetele hodný. Žalobce odkázal na rozsudek NSS ze dne 9. 9. 2022, č. j. 5 Azs 307/2020-36, v němž NSS možnost udělení humanitárního

azylu z důvodu ochrany soukromého a rodinného života v ČR nevyklučuje, naopak konstatuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nedostatek důvodů.

6. Vycestování žalobce by také mohlo být v rozporu s čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobod a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že existence rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany a že právo žalobce a jeho rodinných příslušníků na společný život není neudělením mezinárodní ochrany nijak popřeno, neboť rodinným příslušníkům nic nebrání ve vycestování s žalobcem do země původu. Žalovaný zcela opomenul definovat, vymezit a učinit středobodem všech svých úvah nejlepší zájem nezletilého syna žalobce, který se v ČR narodil, prožil zde celý život, plní zde povinnou školní docházku, má zde veškeré své přátele, sociální, společenské a kulturní vazby. Stručné poukázání na možnost soužití v rodině v zemi původu žalobce neobstojí. Žalovaný se nezabýval právními a faktickými překážkami vycestování žalobce a celé jeho rodiny, zejména nepřihlédl k ekonomické situaci, absenci sociálního zázemí v zemi původu a míře integrace nezletilého syna ve společnosti.
7. Vycestování žalobceva syna je v rozporu s jeho nejlepším zájmem, neboť půjde o nucené vytržení z jemu známého sociálního a kulturního prostředí. Takový postup by ohrozil jeho řádný psychický vývoj, výchovu i výživu. Jeho vycestování by také bylo v rozporu se závazky vyplývajícími z Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný v tomto směru neučinil žádná skutková zjištění, což mu neumožňuje kvalifikované posouzení nejlepšího zájmu dítěte.

Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný nesouhlasil s žalobními námitkami žalobce, neboť neprokazují, že by žalovaný porušil některé z ustanovení správního řádu či ZoA, přičemž odkázal na obsah správního spisu a napadené rozhodnutí.
9. K žalobní námitce týkající se § 12 písm. b) ZoA žalovaný uvedl, že po provedeném dokazování nedospěl k závěru, že by žalobce mohl ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodu § 12 písm. b) ZoA. V průběhu správního řízení bylo zjištěno, že tvrzeným důvodem žalobcovy žádosti je legalizace jeho pobytu na území ČR, neboť zde přišel o pobytové oprávnění. Návrat do Vietnamu přitom odmítá, jelikož tam nemá žádné zázemí. Skutečnost, že si žalobce v řízení o udělení mezinárodní ochrany hodlá na českém území legalizovat svůj další pobyt, nezakládá relevantní důvod udělení azylu. Ke stejnému závěru došel NSS v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 37/2003, nebo v rozsudku ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 7 Azs 187/2004. Žalobce měl svou pobytovou situaci řešit jinou zákonnou cestou, nikoli prostřednictvím řízení o udělení mezinárodní ochrany.
10. Dalším žalobce uvedl, že má na území ČR přítelkyni a syna, se kterými chce zůstat. Žalovaný lustrací v evidenci CIS zjistil, že v ní jako rodinní příslušníci figurují pouze bývalá manželka žalobce a zletilý syn. Žalovaný se rovněž seznámil s rodným listem nezletilého syna žalobce, k němuž uvedl, že tato písemnost dokládá pouze narození jeho dítěte. Tuto písemnost žalovaný považuje za výraz snahy žalobce nadále setrvat na území ČR se svým dítětem, nicméně její adekvátní využití shledává žalovaný například ve správním řízení o povolení pobytu cizince na českém území, nikoliv však ve správním řízení o udělení mezinárodní ochrany. Rodinné vazby nejsou důvodem pro udělení azylu.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

V této souvislosti je také třeba si uvědomit, jak upozornil NSS ve svém rozsudku sp. zn. 1 Azs 5/2011, že ustanovení čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu.

11. Žalovaný dále odkázal na usnesení NSS ze dne 22. 9. 2016, č. j. 6 Azs 167/2016-31, dle něž pokud byl rodinný život založen v době, kdy dotčené osoby věděly, že jejich migrační status je takový, že jejich rodinný život v dané zemi je od počátku nejistý, je zásah do soukromého a rodinného života cizince v podobě vyhoštění nepřiměřený pouze výjimečně. Tím spíše to bude platit o žádosti o mezinárodní ochranu, jehož pro žadatele nepříznivý výsledek není spojen s bezprostřední nutností opustit území ČR.
12. V souvislosti s žalobcovou námitkou, že se v případě návratu do Vietnamu nemá kam vrátit a kde bydlet, odkázal žalovaný na rozsudek NSS ze dne 14. 1. 2004, č. j. 5 Azs 25/2003-94, který uvádí, že pojem uprchlík se vztahuje na osobu, která se nachází mimo svou vlast a obává se represí ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě. To není případ žalobce, neboť ten o žádných obavách z represí nehovořil. Čistě ekonomické potíže v zemi původu nečiní z dané osoby uprchlíka. Ekonomické problémy v zemi původu proto nelze bez dalších okolností považovat za důvod pro udělení azylu.
13. Dále žalovaný podotkl, že povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Správní orgán musí umožnit žadateli o mezinárodní ochranu sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení mezinárodní ochrany za významné, avšak není jeho úkolem předstírat důvody, pro které je mezinárodní ochrana obvykle poskytována. Jako podklad k rozhodnutí využil žalovaný kromě samotné žádosti a protokolu o pohovoru též širokou škálu informací o zemi původu, o politické a bezpečnostní situaci v zemi a stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu, přičemž žalobci byla dána možnost se s podklady seznámit. Informace, které žalovaný použil k posouzení azylového příběhu žalobce, jsou dostatečně aktuální, objektivní, z dohledatelných zdrojů a zahrnují celé spektrum tvrzeného příběhu. Nynější, svou podstatou značně obecné námitky vůči podkladům i samotnému rozhodnutí nejsou způsobilé zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí a v popsaném kontextu vyznívají účelově.
14. K námitce neudělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že se v této souvislosti zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl i k jeho věku a zdravotnímu stavu. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok a je udělován pouze za výjimečných okolností v případech, kdy nebyl shledán důvod pro udělení azylu dle § 12 ZoA, a kdy by bylo zcela nehumánní azyl neudělit. Životní situaci žalobce nelze považovat za nikterak mimořádnou a z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že jeho případ není případem zvláštního zřetele hodným, jak to vyžaduje § 14 ZoA. Žalovaný podotkl, že humanitární azyl není určen ke zřízení pobytového oprávnění, k tomu je primárně určen zákon o pobytu cizinců.
15. Dále žalovaný odkázal na rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, který dospěl k závěru, že azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

16. K námitce nedostatečného zhodnocení možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a ZoA žalovaný uvedl, že žalobce v průběhu řízení neuvedl žádnou ze skutečností, kterou by bylo možné podřadit vážné újme ve smyslu § 14a ZoA. Vzhledem k uvedenému žalovaný logicky nedospěl k závěru, že by žalobci v zemi původu vážná újma hrozila. Napadené rozhodnutí je ve vztahu k § 14a ZoA dostatečně odůvodněno a vyplývá z něj, z jakých důvodů nebyla žalobci doplňková ochrana udělena. Žalovaný uzavřel, že v případě žalobce nevyšly najevo žádné skutečnosti nasvědčující možnosti skutečného nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) ZoA a v podrobnostech odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a správní spis.

Posouzení věci

17. Soud ve věci konal dne 29. 1. 2025 jednání, jehož se zúčastnila zástupkyně žalobce, paní Mgr. Eliška Huvarová, advokátka (zastupující Mgr. Petra Václavka, advokáta) a za stranu žalovanou jednala pověřená zaměstnankyně Ministerstva vnitra, paní Mgr. Věta Majtánová. V průběhu jednání nebylo prováděno dokazování.
18. Ze správního spisu soud zjistil následující pro rozhodnutí ve věci podstatné skutečnosti.
19. Žalobce podal dne 20. 4. 2024 žádost o udělení mezinárodní ochrany.
20. V poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 24. 4. 2024 žalobce uvedl, že je bez náboženského vyznání a bez politického přesvědčení. Sdělil, že je od roku 2002 rozvedený, v ČR má přítelkyni, T. H. N. N., která zde má trvalý pobyt, ale byla s ním odsouzena trestním soudem. Poté získala pobytové oprávnění na sloučení se svým synem, který je občanem ČR (ale nejde o syna žalobce). Sám žalobce má dvě již zletilé děti (N. H. N. nar. X a H. K. N. nar. X, obě žijí v Německu). Se současnou přítelkyní má syna H. T. N. nar. X. Žijí spolu s přítelkyní a svými dětmi ve společné domácnosti. Z Vietnamu žalobce vycestoval do ČR v roce 1995, měl české vízum za účelem zaměstnání, od té doby zde pobývá. Od roku 2005 měl povolení k trvalému pobytu, které mu bylo zrušeno v důsledku odsouzení za trestný čin. Vietnam navštívil asi desetkrát, naposledy tam byl v roce 2018 za účelem návštěvy rodiny. Je zdravý, nemá žádná omezení ani zvláštní potřeby.
21. V rámci pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 24. 4. 2024 žalobce sdělil, že od roku 1995 prodával oblečení na tržnici. Od propuštění z vězení ale nepracuje, ani nemá brigády, protože nemá povolení k pobytu. Ve Vietnamu žádné problémy nikdy neměl, ani se státními orgány, ani v souvislosti s vycestováním. Ve Vietnamu měl rodiče, ale ti již zemřeli. Nyní tam má sourozence, s nimiž je ale v kontaktu jen málo. V případě návratu do Vietnamu by se tam vlastně neměl kam vrátit, nemá tam kde bydlet. V ČR má dvě mladší sestry, přítelkyni a syna. Na výchově syna se podílí tím, že ho vodí do školy a poté z ní vyzvedává, totéž činí v případě kroužků. O mezinárodní ochranu žádá až nyní proto, že přišel o pobytové oprávnění. Chtěl by zůstat v ČR se synem a přítelkyní.
22. Z opisu z evidence rejstříku trestů se podává, že žalobce byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 8. 2020, sp. zn. 4 T 15/2019, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 11. 2020, sp. zn. 11 To 60/2020, odsouzen za spáchání zvlášť závažného zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, a to mj. ke trestu odnětí svobody v délce 96 měsíců. Z něj byl podmíněně propuštěn usnesením Okresního soudu v Mostě ze dne 16. 6. 2023, sp. zn. 2 PP 100/2023 se stanovením zkušební doby do 16. 6. 2028.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

23. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný vyšel z toho, že důvodem pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je snaha o legalizaci pobytu na území ČR. Žalovaný neshledal, že by žalobce tvrdil jakékoli skutečnosti relevantní z pohledu § 12 písm. a) či b) ZoA. Snaha o legalizaci pobytu na území ČR nezakládá relevantní důvod udělení azylu podle § 12 ZoA. K rodinné situaci žalobce uvedl žalovaný, že tvrzení týkající se žalobcova syna i přítelkyně mají své místo v případném řízení o udělení pobytového oprávnění dle zákona o pobytu cizinců, nikoli v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu. Rodinné vazby nejsou důvodem pro udělení azylu dle § 12 ZoA. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu v situaci, kdy žadatel nesplňuje zákonné podmínky pro její udělení, samo o sobě nevylučuje jeho pobyt na území ČR, jsou-li k tomu dány důvody; takovou otázku je však třeba řešit dle zákona o pobytu cizinců. Tvrdí-li žalobce, že se nemá ve Vietnamu kam vrátit, nečiní to z něj uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Čistě ekonomické potíže v zemi původu nemohou toto postavení založit, leda by se jednalo o potíže směřované či vyvolané proti určité vymezené skupině obyvatel. Nic takového však v žalobcově případě zjištěno nebylo. Žalobce pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny dle § 13 ZoA. Při zvažování možnosti udělit žalobci národní humanitární azyl dle § 14 ZoA znovu žalovaný zvažoval především rodinnou, ale i ekonomickou a sociální situaci žalobce; přihlédl i k jeho věku a zdravotnímu stavu. Existenci rodinných vztahů na území ČR nelze považovat za důvod pro udělení azylu z humanitárních důvodů. Žalobcovu životní situaci nelze považovat za nijak mimořádnou, jeho případ rozhodně není případem hodným zvláštního zřetele. Jako irelevantní je nutno považovat pozbytí žalobcova pobytového oprávnění, tím spíše v důsledku spáchané trestné činnosti. Proto žalovaný neshledal ani důvody pro udělení národního humanitárního azylu.
24. Při zvažování možnosti udělit žalobci doplňkovou ochranu vyšel žalovaný z výpovědi žalobce a dále z informací, které shromáždil v průběhu řízení ohledně politické a bezpečnostní situace ve Vietnamu a o dodržování lidských práv (jednalo se o informace zpracované OAMP z 4. 6. 2024). Dopěl však k závěru, že žalobce netvrdil ani nebyly zjištěny skutečnosti, z nichž by plynula důvodná obava, že by žalobce mohl ve své vlasti čelit vážné újmě v podobě dle § 14a odst. 2 ZoA. Nebyly shledány ani okolnosti odůvodňující udělení mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny dle § 14b ZoA.
25. Soud se nejprve zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Učinil tak v intencích judikatury NSS, podle níž teprve dospěje-li soud k závěru o přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, může se zabývat dalšími námitkami (rozsudek NSS ze dne 8. 3. 2005, č. j. 3 As 6/2004-105, č. 617/2005 Sb. NSS). Je to ostatně závěr logický, neboť nepřezkoumatelné rozhodnutí není možno podrobit přezkumu uplatněných meritorních žalobních bodů.
26. V posuzované věci tvrdí žalobce, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, jelikož nedostatečně zjištěný skutkový stav stran relevantních okolností soukromého a rodinného života žalobce zapříčinil, že žalovaný nemohl řádně posoudit možnosti udělení národního humanitárního azylu žalobci.
27. Soud však v napadeném rozhodnutí tuto vadu neshledal. Žalobce sice hovoří o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu těchto rozhodujících okolností, ale opomněl sdělit, co tedy konkrétně žalovaný nezjistil, ač tak měl učinit. Žalovaný v napadeném rozhodnutí jasně konstatoval, že při svých úvahách vyšel jak ze sdělení samotného žalobce, tak ze skutečností, které se mu podařilo zjistit vlastní činností. To odpovídá specifikům

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

zjišťování skutkového stavu v azylových řízeních. Ta plynou z toho, že je v něm často nutné rozhodovat za situace důkazní nouze (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007-64, ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007-63, a ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003-89), že jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se odůvodněnost strachu z pronásledování či skutečné nebezpečí vážné újmy v budoucnu) a že nesprávné rozhodnutí má pro žadatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifickým řízením o mezinárodní ochraně odpovídá i standard a rozložení důkazního břemene, jež jsou vychýleny ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2015, č. j. 5 Azs 100/2014-63, a ze dne 3. 6. 2016, č. j. 5 Azs 50/2015-46). Břemeno tvrzení stíhá žadatele o mezinárodní ochranu (srov. též § 49a odst. 1 zákona o azylu). Pokud však jde o břemeno důkazní, to je již v souladu s čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (přepřacované znění) (dále jen „*kvalifikační směrnice*“), rozloženo mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán (tj. žalovaného). Prokazovat svá tvrzení je povinen primárně žadatel, nicméně pouze v rozsahu předložení důkazů, které s ohledem na svou situaci předložit může (srov. čl. 4 odst. 2 a 5 kvalifikační směrnice), a současně je správní orgán povinen zajistit si sám k posouzení dané žádosti potřebné důkazy, které lze na základě výpovědi stěžovatele obstarat (podrobně viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS), a to jsou zejména relevantní, resp. adresné a zároveň důvěryhodné, objektivní a aktuální informace o zemi původu. Přitom požadavky na tyto informace už nevycházejí jen z judikatury Nejvyššího správního soudu založené na čl. 4 kvalifikační směrnice a čl. 10 směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice) (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, publ. pod č. 1825/2009 Sb. NSS), ale stanoví je i § 23c písm. c) zákona o azylu, který mezi podklady rozhodnutí ve věcech mezinárodní ochrany řadí „*přesné a aktuální informace z různých zdrojů*“ o zemi původu.

28. Soud nezjistil, že by žalovaný k některé skutečnosti, kterou žalobce tvrdil, nebo kterou by bylo namístě vzít v potaz týkající se žalobcova soukromého a rodinného života, nepřihlédl. Naopak, soud dospěl k závěru, že v posuzované věci je naprosto zřejmé, z jakých podkladů žalovaný vycházel, jakým způsobem zjištěné skutečnosti hodnotil, jak dospěl k závěrům o skutkovém stavu. Za této situace a při absenci konkrétních tvrzení o údajně nedostatečně zjištěném skutkovém stavu ze strany žalobce, dospěl soud k závěru, že tento žalobní bod je nedůvodný.
29. Vadu nezákonnosti napadeného rozhodnutí žalobce spatřuje ve výkladu ustanovení § 14 ZoA zakotvující národní humanitární azyl. Podle tohoto ustanovení: „*Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit národní humanitární azyl (dále jen „humanitární azyl“) z humanitárního důvodu. Rodinnému příslušníku podle § 13 odst. 2 azylanta, kterému byl udělen humanitární azyl, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí humanitární azyl za účelem sloučení rodiny; § 13 se použije obdobně.*“
30. Národní humanitární azyl upravený v citovaném § 14 ZoA je specifickou formou mezinárodní ochrany, jejímž účelem je podle rozsudku NSS ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

8/2004-55, zajištění možnosti, „aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto ‚nehumánní‘ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných), u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“ Pokud jde o důvody pro udělení národního humanitárního azylu podle § 14 ZoA, zákonodárce zde při úpravě podmínek pro jeho udělení zvolil kombinaci neurčitěho právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a následného správního uvážení (viz např. rozsudky NSS ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72, č. 375/2004 Sb. NSS). V judikatuře správních soudů bylo již opakovaně vysloveno, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok, z příslušné právní úpravy proto ani nevyplyvá veřejné subjektivní právo na jeho udělení. Udělení humanitárního azylu je tedy věcí správního uvážení příslušného správního orgánu. K tomu srov. např. již rozsudky NSS ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38. Tato skutečnost má své dopady i ve vztahu k soudnímu přezkumu rozhodnutí, v nichž jde právě o udělení humanitárního azylu. Z rozsudku NSS ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, plyne, že (podtržení připojil soud) „v otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kritéria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěr.“.

31. V posuzované věci spatřuje žalobce ony důvody zvláštního zřetele hodné ve své rodinné situaci. V ČR žije ve společné domácnosti se svou družkou a jejich nezletilým synem (nar. 2015). Sám přitom uvedl, že na péči o syna se podílí tak, že jej vodí do školy a ze školy a na kroužky a z kroužků.
32. Především je v této věci třeba vyjasnit, kam směřují odkazy žalobce na „současnou judikaturu správních soudů“, kterou podle jeho slov žalovaný pominul. Z této judikatury žalobce zmínil rozsudek NSS ze dne 9. 9. 2022, č. j. 5 Azs 307/2020-36. Je pravdou, že v něm obecně NSS připustil, že soukromé a rodinné poměry žadatele o mezinárodní ochranu v zásadě mohou vést k udělení mezinárodní ochrany. Tento závěr se však vztahuje k doplňkové ochraně dle § 14a odst. 1, odst. 2 písm. d) ZoA. Podle tohoto ustanovení totiž mohla být vážná újma, jejíž skutečné nebezpečí může odůvodnit udělení doplňkové ochrany, spatřována v tom, že by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Tento důvod byl ovšem českým zákonodárcem zakotven v právní úpravě nad rámec a v rozporu s právní úpravou obsaženou v čl. 15 kvalifikační směrnice a byl s účinností od 1. 7. 2023 ze ZoA vypuštěn. Ve stejném duchu je pak tento důvod udělení doplňkové ochrany pojednán i v dalším rozhodnutí NSS, konkrétně v jeho usnesení ze dne 16. 5. 2024, č. j. 3 Azs 159/2023-53. NSS ve své judikatuře odmítal, aby pochybení zákonodárce [v podobě zakotvení úpravy

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

obsažené v § 14a odst. 1, odst. 2 písm. d) ZoA v rozporu a nad rámec kvalifikační směrnice] bylo vykládáno v neprospěch žadatelů o azyl.

33. V nyní posuzované věci však žalobce svou žádost o mezinárodní ochranu podal dne 24. 4. 2024, učinil tak již za právního stavu, kdy zákon s tímto důvodem pro udělení mezinárodní ochrany nepočítal. Není proto žádný důvod, aby se v jeho prospěch aplikovala judikatura vycházející z již neúčinné právní úpravy. Tím méně lze tuto judikaturu použít ve vztahu k národnímu humanitárnímu azylu, jehož se ani nikdy netýkala, protože se vždy opírala o specifický důvod udělení doplňkové ochrany upravený do 30. 6. 2023 v § 14a odst. 1, odst. 2 písm. d) ZoA.
34. Při soudním přezkumu rozhodnutí žalovaného týkajícího se národního humanitárního azylu tak není a ani nikdy nebyl důvod žalobcem citované závěry ve věci aplikovat. Navíc soud dospěl k závěru, že žalovaný posoudil souvislosti projednávané věci týkající se žalobcových rodinných a soukromých poměrů správně.
35. Konstatoval-li žalovaný na podkladě skutkových zjištění plynoucích jak z vyjádření samotného žalobce, tak z podkladů, které shromáždil ve správním spise (a které tedy po faktické stránce ani nemohou být mezi účastníky spornými), že žalobcův případ není nijak výjimečný, ale vlastně běžný, nemůže tomuto závěru soud z hlediska své shora popsané přezkumné pravomoci týkající se udělení národního humanitárního azylu, vůbec nic vytknout. Žalobce ani v řízení o své žádosti, ani v žalobě neprezentuje naprosto žádné okolnosti, které by z jeho případu činily případ jakýmkoli způsobem hodný zvláštního zřetele. Ty totiž podle názoru soudu nemohou spočívat prostě jen v tom, že žalobce má na území ČR partnerku a nezletilé dítě. Bylo-li by tomu opačně, zcela by se vyprázdnil judikatorní požadavek, aby byl národní humanitární azyl udělován jen v těch případech, kdy by bylo „nehumánní“ azyl neudělit, byť nejsou splněny kautely § 12 a § 13 ZoA, protože by tento požadavek splnil každý žadatel o azyl, který na území ČR stihl založit rodinu, případně počít dítě. To jsou přitom zcela běžné životní skutečnosti, nijak se nevymykající z obvyklého běhu lidského života. Činit z nich – bez jakýchkoli dalších pozornost snad zasluhujících – skutečností okolnosti natolik mimořádné, že je na jejich základě vůbec možno dovozovat požadavek na udělení azylu z humanitárních důvodů, znamená zcela popírat smysl a účel azylu.
36. Žalobce nijak nezastírá, že se prostřednictvím žádosti o mezinárodní ochranu pokouší vyřešit svou pobytovou situaci. Přišel totiž o povolení k trvalému pobytu, neboť byl odsouzen za spáchání zvláště závažného trestného činu k trestu odnětí svobody na 8 let, z jehož výkonu byl po 4,5 letech podmíněně propuštěn. Rovněž v podané žalobě sám konstatuje, že žádnou z kautel udělení azylu ve smyslu § 12 a § 13 ZoA nesplňuje. Usiluje však o udělení národního humanitárního azylu s ohledem na své rodinné poměry.
37. Soud v této souvislosti připomíná, že při rozhodování o udělování mezinárodní ochrany se primárně vychází z nebezpečí, která žadateli hrozí v zemi jeho původu; mezinárodní ochrana totiž neslouží k poskytování ochrany, která má bránit možné újmě na území státu, u něhož žadatel mezinárodní ochranu hledá. V intencích shora zmíněné judikatury NSS týkající se přezkumu neudělení národního humanitárního azylu se podává, že v dané věci by musely existovat tak silné důvody tkvící v rodinné situaci žalobce, že by se prakticky vzpíralo obvyklému lidskému cítění národní humanitární azyl mu neudělit. Je zcela zřejmé, že takové důvody by musely mít původ v konkrétních individuálních okolnostech projednávané věci, takže není možné je předem abstraktním způsobem

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

definovat. V úvahu připadá nezbytná potřeba zajištění bazální řádné péče o nezletilé dítě např. v případě vážného onemocnění druhého rodiče či stav naprosté odkázanosti nezletilého dítěte na žadatele o mezinárodní ochranu či jiné v podstatě hraniční situace. O ničem takovém ale žalobce vůbec nehovoří. Omezuje se jen na tvrzení, podle něhož chce nadále žít v ČR s partnerkou a nezletilým synem, kterého doprovází do školy a vyzvedává ho z ní a vodí ho na kroužky. V těchto tvrzeních vskutku nelze hledat žádné mimořádné, ale dokonce ani zvláštní okolnosti. Jde o zcela běžné záležitosti přítomné v každé fungující rodině plněné každým fungujícím rodičem. Z konkrétní žalobcovy situace tedy ani nevyplývá, že byla porušena zásada respektování nejlepšího zájmu dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Žalobcův syn není povinen z území ČR vycestovat, není povinen se se žalobcem přesouvat do Vietnamu. Na území ČR může nadále setrvat v péči své matky, přičemž z ničeho (ani z toho, co tvrdí žalobce) není zřejmé, že by jeho vývoj měl být takovou eventualitou jakkoli narušen. Nejlepší zájem dítěte navíc nemusí vždy převládnout nad konkurujícím veřejným zájmem, nicméně je třeba ho považovat za středobod úvah, přiznat mu stěžejní význam a dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi uvedenými konkurujícími zájmy (vizte též rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2020, č. j. 5 Azs 220/2019–33, č. 4034/2020 Sb. NSS a tam citovaný nálezný Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020, sp. zn.: IV. ÚS 950/19, srov. též rozsudek NSS ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019–40). V řízení o udělení mezinárodní ochrany dospělé osoby, byť otce nezletilého dítěte, jsou za současného stavu právní úpravy úvahy o nejlepším zájmu dítěte značně limitovány a větší uplatnění nalezou v řízeních dle ZPC.

38. I v případě rozhodování o udělení národního humanitárního azylu se uplatní shora uvedená specifika azylového řízení týkající se rozložení důkazního břemene. Pokud tak ani sám žalobce nebyl schopen v rámci správního řízení ale ani žaloby sám uvést konkrétní skutečnosti, které by svědčily o tom, že jeho případ je jakýmkoli způsobem výjimečný, tj. zvláštního zřetele hodný, není věcí žalovaného, aby za něj po těchto okolnostech sám pátral, vyhledával je a snažil se je prokazovat. Soud znovu opakuje, že žalobce v průběhu správního řízení ani v samotné žalobě nebyl ani sám schopen uvést jedinou mimořádnou okolnost, která by z jeho rodinné či soukromé situace vůbec představitelně mohla učinit případ zvláštního zřetele hodný. Nelze pak žádat po žalovaném, aby i za takové situace, fakticky nad rámec toho, co vůbec žalobce uvedl, samy vyšetřovaly, v čem by snad taková okolnost mohla přece jenom tkvět. Trvat na takové povinnosti by znamenalo ukládat žalovanému břemeno, které nemůže unést. Soukromé a rodinné poměry jsou tvořeny někdy i natolik intimními a vysoce individuálními skutečnostmi, že je žádný správní orgán nemůže bez procesní spolupráce (alespoň v rovině tvrzení, ale lépe samozřejmě včetně předkládání důkazů) dotyčného účastníka řízení odhalit.
39. Soud tedy znovu opakuje, že v posuzované věci se žalobce flagrantně pokusil využít institut mezinárodní ochrany pro řešení své situace, když v důsledku své závažné trestné činnosti na území pozbyl oprávnění k pobytu na území ČR. K hledání pobytového oprávnění v situaci, v níž sám žalobce uvádí, že mu v jeho vlasti nehrozí žádné pronásledování, však slouží primárně instituty upravené zákonem o pobytu cizinců. Povinnosti kladené tímto zákonem, jakkoli mohou být konkrétním cizincem pocítovány jako nepříjemné či tvrdé, nelze obcházet prostřednictvím žádosti o mezinárodní ochranu. Její účel je totiž jiný. Udělovat mezinárodní ochranu jen kvůli vágnímu poukazu na své otcovství, se tomuto účelu jednoznačně vzpírá.

Závěr a náklady řízení

40. Jelikož soud neshledal žalobu důvodnou, výrokem I. tohoto rozsudku ji v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
41. Výrokem II. tohoto rozsudku pak soud rozhodl o náhradě nákladů řízení. Při rozhodování o nákladech řízení se soud vyšel z § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož: *„Nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Měl-li úspěch jen částečný, přizná mu soud právo na náhradu poměrné části nákladů.“* Účastníkem, který měl ve věci plný procesní úspěch, je žalovaný, neboť byla žaloba zamítnuta. Žalovaný je nicméně správním orgánem, který podle příslušné judikatury NSS nemá právo na náhradu těch nákladů, které nepřevyšují náklady spojené s výkonem jeho běžné úřední činnosti. Soud nezjistil, že by nějaké takové náklady žalovaný v souvislosti s probíhajícím řízením vynaložil. Proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a s. ř. s.).

Plzeň 29. ledna 2025

JUDr. Ondřej Szalonnás v.r.
samosoudce